

Lystra Administration AB
Malmgårdsvägen 63, 2 tr
116 38 Stockholm

RekMb

Beslut om sanktionsavgift

Beslut

Länsstyrelsen i Stockholms län (Länsstyrelsen) beslutar att Lystra Administration AB, 556766-0625, (bolaget) ska betala en sanktionsavgift om 140 000 (etthundrafyrtio tusen) kronor.

Sammanfattning

Bolaget Lystra Administration AB bedriver verksamhet inom bokföring och redovisning med säte i Stockholms län. Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 27 november 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet: bokföring, redovisning.

Länsstyrelsen har genom sin tillsyn granskat hur bolaget har följt bestämmelserna i regelverket om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism¹ (penningtvättsregelverket) under perioden den 1 januari 2018 till och med den 7 september 2020.

Granskningen visar att bolaget inte uppfyller kraven som ställs på verksamhetsutövare i nästintill samtliga delar av penningtvättsregelverket. Bolaget har saknat en allmän riskbedömning och rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism saknas helt i vissa delar och är i övrigt bristfälliga. Bolaget har således inte vidtagit tillräckliga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism och inte heller beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla en affärsförbindelse.

Bedömningen efter genomförd granskning är att bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket har medfört en avsevärd ökning av risken för att verksamheten kan bli utnyttjad för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att

¹ Lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism, Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

bolagets överträdelser av penningtvättsregelverket till övervägande del är av synnerligen allvarlig art och att överträdelserna har pågått under hela den tidsperiod som Länsstyrelsen granskat bolaget.

Överträdelserna i efterlevnad av penningtvättsregelverket innebär att bolaget ska betala en sanktionsavgift om 140 000 kronor.

Beskrivning av ärendet

Penningtvättsregelverket gäller bland andra verksamhetsutövare som driver yrkesmässig verksamhet som avser bokföringstjänster och redovisningstjänster.²

Bokföringstjänster och redovisningstjänster tillhör den så kallade rådgivningssektorn. Rådgivningssektorn löper risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism exempelvis genom användning av klientmedelskonton, rådgivning samt godkännande av felaktiga intyg och andra handlingar.³

När det gäller just bokföringstjänster och redovisningstjänster löper dessa tjänster risk att utnyttjas för att legitimera illegala transaktioner och regelbrott. Tillvägagångssätt kan exempelvis vara osanna fakturor, felaktiga underlag samt illegala pengar genom dagskassor. Det är en fördel för kriminella att godkännas av en rådgivare som granskat dess underlag.⁴

Bolaget registrerades i Bolagsverkets register mot penningtvätt den 27 november 2017 och bedriver enligt registret följande verksamhet; bokföring, redovisning. Bolaget driver verksamhet som omfattas av penningtvättsregelverket och är därför skyldigt att vidta åtgärder för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism i enlighet med regelverket. Tillsynen över att penningtvättsregelverket följs av sådan verksamhet ska utövas av länsstyrelserna i Stockholms, Västra Götalands och Skåne län. Eftersom bolaget har sitt säte i Stockholms län är Länsstyrelsen i Stockholms län tillsynsmyndighet för bolaget.⁵

Den 7 september 2020 förelades bolaget att inkomma med bolagets allmänna riskbedömning och de rutiner och riktlinjer avseende verksamhetens åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism samt annan dokumentation som enligt penningtvättsregelverket ska finnas i verksamheten. Bolaget förelades vidare att inkomma med sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna

² 1 kap. 2 § första stycket 19 penningtvättslagen.

³ Brottsförebyggande rådets rapport från 2015 om penningtvätt och annan penninghantering (BRÅ 2015:22) s. 118.

⁴ BRÅ 2015:22 s. 123.

⁵ 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

kundkännedomsgåtgärder där kundrelationen är förknippad med låg, normal och hög risk samt en lista över bolagets samtliga aktiva kunder under perioden den 1 januari 2018 till och med den 7 september 2020. Listan skulle innehålla kundernas namn och organisationsnummer samt vad bolaget fakturerar respektive kund på årsbasis. Därtill ombads bolaget inge exempel på faktiskt vidtagna åtgärder för kundkännedom avseende bolagets tio största kunder.

Kundkännedomsgåtgärder skulle innehålla följande: kundens namn, personnummer, adress, information om hur identifiering av kunden och kontroll av dennes identitet skett, information om hur kontroll av verklig huvudman och dennes identitet genomförts, syftet och art med affärsförbindelsen, information om kundens ekonomiska medels ursprung, information om kunden eller kundens verkliga huvudman är en person i politiskt utsatt ställning eller en familjemedlem eller känd medarbetare till en sådan person, information om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen identifierats som ett högriskredjeland, bolagets bedömning av risken som kan förknippas med respektive kundrelation (kundens riskprofil) och kopior på övriga dokument eller uppgifter som har inhämtats inom ramen för åtgärder som bolaget vidtagit för att uppnå tillräcklig kundkännedom avseende respektive kund. Bolaget förelades även att inkomma med uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som rapporterats till Finanspolisen samt uppgift om antalet genomförda och nekade transaktioner eller affärsrelationer som misstänkts för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som inte rapporterats till Finanspolisen.

Den 1 oktober 2020 inkom bolaget med ett yttrande samt bifogade handlingar till Länsstyrelsen. Den 15 februari 2022 underrättades bolaget om att Länsstyrelsen avsåg att fatta beslut i ärendet inom kort och gavs samtidigt möjlighet att inkomma med yttrande. Till underrättelsen bifogades Länsstyrelsens föreläggande den 7 september 2020 och bolagets yttrande samt bifogade handlingar den 1 oktober 2020. Den 16 februari 2022 meddelade bolaget per telefon att det inte avsåg att inkomma med något yttrande.

Motivering till beslutet

Allmän riskbedömning

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövare som omfattas av penningtvättsregelverket ska göra en allmän riskbedömning av hur de produkter och tjänster som denne tillhandahåller i sin verksamhet kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Även hur stor risken är för att detta sker ska anges. Verksamhetsutövaren ska särskilt beakta vilka slags

produkter och tjänster denne tillhandahåller, vilka kunder och distributionskanaler som finns och vilka geografiska riskfaktorer som finns i verksamheten.⁶ Omfattningen av den allmänna riskbedömningen ska bestämmas med hänsyn till verksamhetsutövarens storlek och art och de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som kan antas föreligga. Riskbedömningen ska vara utformad på så sätt att den kan ligga till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.⁷ Riskbedömningen ska vara dokumenterad⁸ och utvärderas årligen.⁹

Länsstyrelsens bedömning

Som svar på Länsstyrelsens föreläggande att bolaget ska inkomma med sin allmänna riskbedömning har bolaget i sitt yttrande angett huvudsakligen följande. I den allmänna riskbedömningen beaktas vilka egenskaper i bolagets tjänster som gör dem sårbara för försök till penningtvätt eller finansiering av terrorism. Därvid beaktas om det är möjligt att använda tjänsterna för att dölja viss egendoms samband med brott eller för att samla in eller vidarebefordra pengar eller annan egendom till en terroristorganisation. Bolaget beaktar att riskfaktorerna kan vara kopplade till kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter. Vad gäller kunder menar bolaget att generella risker beaktas som är förknippade med de kundkategorier som bolaget riktar tjänster till. Exempelvis beaktas om kunderna är kontantintensiva eller kunder i en specifik bransch. Bolaget utgår från vad som är allmänt känt om den aktuella kundkategorin och bolagets kunskap om de egna kundrelationerna. Vad avser distributionskanaler menar bolaget att det beaktar hur tjänster levereras till kunden och att leveranser genom en tredje part eller via ett webbaserat forum exempelvis kan göra det svårare att överblicka hur tjänsterna används av kunder vilket innebär en hög risk. Eftersom bolaget endast erbjuder tjänster i [REDACTED] beaktas enbart geografiska riskfaktorer i [REDACTED]. Bolagets uppfattning är att korruptionen i [REDACTED] bör anses låg och att det finns ett fungerande penningtvättsregelverk. Vad avser de verksamhetsspecifika omständigheterna beaktar bolaget exempelvis bolagets storlek och organisatorisk komplexitet.

Utifrån hur bolaget identifierat riskerna och riskfaktorerna i verksamheten tas ställning till hur stor risken är för att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget utgår från att risknivåerna kan delas in i låg, normal eller hög risk. Bolagets verksamhet består av att bedriva konsultverksamhet inom

⁶ 2 kap. 1 § penningtvättslagen.

⁷ 2 kap. 2 § första stycket penningtvättslagen.

⁸ 2 kap. 2 § andra stycket penningtvättslagen.

⁹ 2 kap. 2 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

administration, ekonomi och beskattning. Bolaget registrerades år 2008 och bedriver sin verksamhet i Stockholm. Av årsredovisningarna framgår att vid en flerårsöversikt har nettoomsättningen varit mellan två till tre miljoner kronor. Antalet anställda är under innevarande och föregående år två stycken. Vad gäller bolagets kunder har bolaget angett att verksamheten huvudsakligen består av att utföra bokföringstjänster och rapporter åt kunderna, varav ca [REDACTED] stycken utgörs av större kunder och resterande är kunder som har mindre betydelse för bolagets verksamhet. Bolaget har en [REDACTED] kundbas med ett samarbete som för det mesta varat under [REDACTED] tid och där vissa nya kunder tillkommer efter rekommendationer eller kontakter. Bolaget bedriver inte någon aktiv sökning av nya kunder. De anställda i bolaget bör därför anses ha god kännedom om sina kunder.

Vad gäller bolagets distributionskanaler menar bolaget att dess tjänster levereras direkt till kunderna varför riskerna bör bedömas som låga. Bolaget bedriver enbart verksamhet i [REDACTED] med [REDACTED] kunder. De geografiska riskfaktorer bör därför enligt bolaget bedömas som låga. Vad avser verksamhetsspecifika omständigheter menar bolaget att det av ovanstående framgår att verksamhetens storlek är begränsad och likaså är antalet anställda två. De verksamhetsspecifika omständigheterna bör därför bedömas medföra en låg risk. Sammantaget menar bolaget att, såsom det får förstås, risken för bolagets tjänster att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg.

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolagets yttrande utgör ett svar som är upprättat med anledning av Länsstyrelsens föreläggande att inkomma med handlingar avseende bland annat allmän riskbedömning och inte den dokumentation som begärts i nämnda föreläggande. Bolaget har således inte gett in en sådan allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera enligt kraven i penningtvättsregelverket varför myndigheten utgår från att sådan saknas i bolaget. Bolaget har därmed inte bedömt hur verksamhetens tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism, det vill säga gjort en allmän riskbedömning, under den granskade perioden.

Oaktat det ovan anförda bedömer Länsstyrelsen att bolagets yttrande, även om detta hade varit upprättat och dokumenterat i verksamheten, inte hade utgjort en sådan allmän riskbedömning som ska upprättas och dokumenteras enligt penningtvättsregelverket. Skälen till detta är följande.

Bolaget har i sitt yttrande redovisat en översiktlig beskrivning av hur en allmän riskbedömning av en verksamhet ska göras. Bolaget har dock inte vidtagit de steg som bolaget självt uppgett ska göras vid genomförande av en allmän riskbedömning.

Bolaget har inte någonstans identifierat de risker (hot och sårbarheter) som föreligger med verksamhetens tjänster. När verksamhetsutövaren har identifierat hot och sårbarheter med produkter och tjänster ska verksamhetsutövaren även identifiera riskfaktorer som påverkar risken för att produkterna eller tjänsterna utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Vid bedömningen ska *särskilt* riskfaktorer avseende verksamhetens kunder, länder och geografiska områden, transaktioner eller distributionskanaler beaktas. Detta eftersom det kan till exempel finnas en tjänst som i sig innebär en begränsad risk men dess distributionskanal medför en hög risk varför den sammanvägda risken för att verksamhetsutövarens tjänster utnyttjas för penningtvätt bedöms innebära en medelhög risk. Även andra relevanta omständigheter och faktorer ska beaktas när det är relevant¹⁰, vilket innebär att uppräknningen av riskfaktorer som framgår av penningtvättslagen inte är uttömmande.

Bolaget har visserligen benämnt de riskfaktorer som framgår av penningtvättslagen och som påverkar risken för att tjänsterna utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism och som ska beaktas inom ramen för en allmän riskbedömning, det vill säga bolagets kunder, distributionskanaler, geografiska riskfaktorer och verksamhetsspecifika omständigheter. Bolaget har dock inte identifierat de riskfaktorer som är hänförliga just till bolagets verksamhet. Någon analys eller bedömning av hur de olika faktorerna kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism har inte heller redovisats av bolaget. Bolaget har vidare, för de benämnda riskfaktorerna, angett en risk. Hur bolaget kommit fram till denna risk kan dock inte utläsas av yttrandet utöver att bolaget vid bedömningen av de respektive faktorerna beaktat vissa, såsom det får förstås, riskreducerande åtgärder. Exempelvis kan här nämnas att bolaget menar att bolaget har god kännedom om sina kunder. Om bolaget har vägt in de riskreducerande åtgärder som finns på plats ska det se till att åtgärdernas effektivitet värderas, inte bara utifrån att de rent faktiskt finns, utan också sett till dess effektivitet mot de identifierade riskerna. Analys och bedömning kring de riskreducerande åtgärdernas effektivitet ska framgå av den allmänna riskbedömningen innan den sammanvägda risken anges.

Bolaget har vidare angett att, såsom det får förstås, den sammanvägda risken för bolaget att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg. Någon analys eller bedömning av hur bolaget kommit fram till denna slutsats anges inte. I en allmän riskbedömning ska även information om tillvägagångssätt och andra relevanta uppgifter som myndigheter lämnat om penningtvätt och finansiering av terrorism vägas in. Att så skett framgår inte av yttrandet.

¹⁰ Prop. 2016/17:173 s. 510.

Sammanfattningsvis bedömer Länsstyrelsen att bolaget inte har gjort en allmän riskbedömning av verksamheten och att bolaget därmed saknar insikt om hur verksamhetens tjänster kan utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att avsaknad av en allmän riskbedömning av verksamheten utgör en synnerligen allvarlig överträdelse av penningtvättsregelverket. Detta särskilt med hänsyn till att bolagets allmänna riskbedömning ska ligga till grund för verksamhetens riskbedömning av kunder samt rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder som bolaget ska vidta för att minska risken att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolagets rutiner och riktlinjer för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism ska således skapas utifrån en relevant, uppdaterad och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning. Länsstyrelsens bedömning är att bolaget i avsaknad av en allmän riskbedömning därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Riskbedömning av kunder

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska bedöma den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med dennes kunder. Kundens riskprofil ska bestämmas med utgångspunkt i den allmänna riskbedömningen och verksamhetsutövarens kännedom om kunden. Kundens riskprofil ska följas upp under pågående affärsförbindelse och korrigeras när det finns anledning till det.¹¹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har ovan bedömt att bolaget saknar en allmän riskbedömning som bolaget är skyldigt att upprätta och dokumentera i enlighet med kraven i penningtvättsregelverket. I avsaknad av en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning saknas förutsättningar att bestämma kundens riskprofil. Detta med beaktande av att kundens riskprofil ska bestämmas bland annat med utgångspunkt i bolagets allmänna riskbedömning.

I sitt yttrande har bolaget som svar på Länsstyrelsens föreläggande att bolaget ska beskriva hur det bedömer de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med olika typer av kundrelationer (kunders riskprofiler) angett att bolaget bedömer riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i varje kundrelation och att kunderna tilldelas en så kallad riskprofil. Bolaget skriver vidare att bolagets bedömning av om det är en lågriskkund eller högriskkund påverkar omfattningen av de åtgärder som bolaget vidtar för att uppnå kundkännedom. Utgångspunkten när bolaget

¹¹ 2 kap. 3 § penningtvättslagen.

bedömer riskerna med en enskild kundrelation är vad som kommer fram om kunden innan bolaget genomför en transaktion eller ingår en affärsförbindelse. Att känna till en affärsförbindelses syfte och art är nödvändigt för att bolaget ska kunna ta ställning till vilka risker som finns med kundrelationen. För att kunna fastställa riskprofilen tas hänsyn till vad bolaget känner till om kundrelationen med de riskfaktorer – kundkategori, distributionskanaler och geografiska faktorer – som bolaget har identifierat i den allmänna riskbedömningen.

Länsstyrelsen konstaterar att det av bolagets redogörelse framgår att bolaget tilldelar sina kunder riskprofiler samt en översiktlig beskrivning av hur en sådan tilldelning i *allmänhet* görs. Enligt Länsstyrelsens bedömning är denna redogörelse inte tillräckligt djupgående eller verksamhetsspecifik för att det ska gå att utläsa *hur* bedömning görs av den risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kan förknippas med just bolagets kundrelationer. Att bolaget i sitt yttrande under punkten angett att en kunds risk blir högre om det är svårt att fastställa identiteten hos kunden ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del.

Risikkvalificeringen av kunder syftar till att avgöra i vilken nivå, låg, normal eller hög, som kunden ska placeras. Därefter ska bolaget bestämma omfattningen av de kundkännedomsåtgärder som krävs för att hantera risken kopplad till kunden. Detta innebär att varje kund efter en helhetsbedömning ska tilldelas en egen risikkvalificering och att åtgärderna för att motverka riskerna ska anpassas individuellt för varje kund. Länsstyrelsen bedömer mot denna bakgrund att bolaget saknar rutiner för riskbedömning av sina kunder och att dess kunder inte tilldelats riskprofiler i enlighet med de krav som ställs i penningtvättslagen.

Länsstyrelsens bedömning, med hänsyn till betydelsen av att kunder ska tilldelas riskprofiler, är att bolaget genom att inte tilldela sina kunder verksamhetsanpassade riskprofiler har löpt ökad risk för att bli utnyttjat för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Kundkännedom

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade och uppdaterade rutiner och riktlinjer när det gäller dess åtgärder för kundkännedom.¹² Rutinerna och riktlinjerna ska i relevanta delar vara riskbaserade. Det innebär att de ska vara utformade för att kunna hantera och motverka de risker som har identifierats i den allmänna riskbedömningen.¹³

¹² 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

¹³ Prop. 2016/17:173 s. 213.

Åtgärder för kundkännedom ska bland annat vidtas när en affärsförbindelse¹⁴ etableras. Om verksamhetsutövaren inte har en affärsförbindelse med kunden, ska åtgärder för kundkännedom vidtas, (i) vid enstaka transaktioner som uppgår till ett belopp motsvarande 15 000 euro, (ii) vid transaktioner som understiger ett belopp motsvarande 15 000 euro och som verksamhetsutövaren inser eller borde inse har samband med en eller flera andra transaktioner och som tillsammans uppgår till minst detta belopp.¹⁵

Reglerna om åtgärder för kundkännedom innebär bland annat att verksamhetsutövaren ska identifiera sina kunder¹⁶ och ta reda på tillräckligt mycket om kunderna¹⁷ för att kunna bedöma och hantera de risker som varje kund innebär. Om det är fråga om en affärsförbindelse ska verksamhetsutövaren även begära information om affärsförbindelsens syfte och art. Syftet med informationen är att ge verksamhetsutövaren underlag för att bedöma risken som kan förknippas med kunden och hur kunden förväntas agera inom ramen för affärsförbindelsen. En sådan bedömning är nödvändig för att det ska vara möjligt att upptäcka avvikelser från kundens förväntade beteende.¹⁸

Verksamhetsutövaren ska löpande följa upp pågående affärsförbindelser i syfte att säkerställa att kännedomen om kunden är aktuell och tillräcklig för att motverka risken som kan förknippas med kunden.¹⁹ Den löpande uppföljningen innebär också krav på granskning för att upptäcka avvikande transaktioner och aktiviteter som kan utgöra misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Omfattningen av övervakningen och granskningen samt hur ofta denna ska ske beror på riskerna i affärsförbindelsen.²⁰

Närmare information om kundens ekonomiska situation bör begäras när det är motiverat av risken i affärsförbindelsen. Detsamma gäller närmare information om varifrån kundens ekonomiska medel kommer. Detta bör i regel bli aktuellt först om risken bedöms som hög, eller om sådan information behövs för att bedöma kundens riskfyllda eller avvikande aktiviteter och transaktioner.²¹ Samma information som vid bedömning av en affärsförbindelse ska begäras in även vid enstaka transaktioner som kan förknippas med hög risk. Detta eftersom verksamhetsutövaren i sådana fall måste vidta skärpta kundkännedomsåtgärder.

¹⁴ 1 kap. 8 § 1 penningtvättslagen.

¹⁵ 3 kap. 4 § penningtvättslagen.

¹⁶ 3 kap. 7 § penningtvättslagen.

¹⁷ 3 kap. 7-8 §§, 10-11 §§ penningtvättslagen.

¹⁸ 3 kap. 12 § penningtvättslagen.

¹⁹ 3 kap. 13 § penningtvättslagen.

²⁰ 4 kap. 1 § andra stycket penningtvättslagen.

²¹ Prop. 2016/17:173 s. 248.

Om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism bedöms som låg, får förenklade kundkännedomsåtgärder tillämpas. Bedöms däremot risken som hög ska skärpta åtgärder vidtas vilket kan avse inhämtande av ytterligare information om kundens affärsverksamhet eller ekonomiska situation och uppgifter om varifrån kundens ekonomiska medel kommer.²²

Verksamhetsutövaren får inte ingå eller upprätthålla en affärsrelation eller utföra en enstaka transaktion om denne inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta för att verksamhetsutövaren ska kunna hantera risken för penningtvätt och finansiering av terrorism som förknippas med kundrelationen och övervaka och bedöma kundens aktiviteter och transaktioner.²³

Verksamhetsutövaren ska på ett föreskrivet sätt dokumentera²⁴ vidtagna åtgärder för kundkännedom samt bevara dokumentationen.²⁵ Verksamhetsutövaren ska vidare bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med under inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.²⁶ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.²⁷

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen konstaterar inledningsvis att bolaget i avsaknad av en allmän riskbedömning saknar förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således inte haft förutsättningar för att ha adekvata rutiner och riktlinjer för kundkännedom och har därmed inte heller kunnat bedöma vad som utgör tillräcklig kundkännedom.

²² 3 kap. 15-16 §§ penningtvättslagen.

²³ 3 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

²⁴ 3 kap. 3 § andra och tredje styckena, 4 § andra och tredje styckena, 5 § tredje stycket, 7 § tredje stycket, 9 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁵ 3 kap. 12 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

²⁶ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

²⁷ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

Länsstyrelsen konstaterar vidare att bolagets yttrande utgör ett svar som är upprättat med anledning av Länsstyrelsens föreläggande. Bolaget har i sitt yttrande angett att det har upprättat skriftliga rutiner och riktlinjer för att förebygga och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism omfattande bland annat åtgärder för kundkännedom. Några sådana skriftliga rutiner och riktlinjer har dock, trots uttryckligt föreläggande därom, inte getts in till Länsstyrelsen. Bolaget har således inte gett in några dokumenterade rutiner och riktlinjer för verksamhetens åtgärder som ska vidtas för att uppnå tillräcklig kundkännedom varför myndigheten utgår från att sådana saknas i bolaget. Bolaget bedöms därför inte ha haft rutiner och riktlinjer för åtgärder för kundkännedom i enlighet med de krav som uppställs i penningtvättsregelverket under den granskade perioden.

Oaktat ovan bedömning konstaterar Länsstyrelsen att det som bolaget angett i sitt yttrande, även om detta hade varit upprättat och dokumenterat i verksamheten, inte hade varit tillräckligt för att uppnå kraven i penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedom. Skälen för detta är följande.

Rutiner och riktlinjer ska vara begripliga, situationsanpassade och tillämpbara så att bolaget och i förekommande fall dess anställda ska ha kännedom om vilka åtgärder som ska vidtas i olika situationer.²⁸ Rutinerna och riktlinjerna ska användas för att hantera och motverka de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som bolaget har identifierat i den allmänna riskbedömningen.

Vad gäller identifiering av fysiska personer så anges inte vad som avses med "annan identitetshandling" och om sådan, såsom krävs enligt penningtvättsregelverket, avser identitetshandling som utvisar ett fotografi av den fysiska personen och är utfärdat av myndigheter eller annan behörig och tillförlitlig utfärdare²⁹. Vidare framgår inte, för varken fysiska eller juridiska personer, hur identifiering samt kontroll sker om det avser en kund på distans. Vad avser företrädare för fysiska personer anges inte att företrädarens identitet ska kontrolleras och hur.

Vad gäller verkliga huvudmän framgår att bolaget ska kontrollera om en kund har en verklig huvudman genom kontroll i Bolagsverkets register över verkliga huvudmän men att det utifrån kundens riskprofil samt vad bolaget i övrigt känner till om kunden i vissa fall kan behövas ytterligare utredning av frågan om verkliga huvudmän. Hur denna ytterligare utredning ska utföras framgår dock inte. Det framgår inte heller *hur* bolaget utreder vem som ska anses vara alternativ verklig huvudman för en kund eller *hur* det bedöms om en kund eller dennes verkliga huvudman är en PEP alternativt familjemedlem eller

²⁸ Prop. 2016/17:173 s. 212 ff.

²⁹ 3 kap. 3 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

känd medarbetare till en sådan, enbart att bolaget ska göra en sådan utredning. Det framgår inte heller om och i så fall hur bolaget kontrollerar om kunden är etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen har identifierats som ett högriskredjeland och att bolaget alltid ska vidta skärpta åtgärder för kundkännedom om kunden är en sådan.

Av yttrandet framgår att bolaget ska inhämta information om affärsförbindelsens syfte och art samt att bolaget då undersöker vad kundens verksamhet går ut på och hur bolagets tjänster kommer att användas av kunden. Det framgår dock inte av handlingarna i ärendet *hur* bolaget inhämtar uppgifter om affärsförbindelsens syfte och art.

Enligt penningtvättslagen finns krav på att verksamhetsutövare ska ha skärpta åtgärder för kundkännedom när det är motiverat för att hantera risken som kan förknippas med kundrelationen. Av yttrandet framgår att bolaget, vid en kund med hög risk, ska vidta skärpta kundkännedomsåtgärder. Bolaget menar att ett exempel på sådana skärpta kundkännedomsåtgärder kan anses vara att bolaget frågar om kundens ekonomiska situation och varifrån pengarna kommer samt kontrollerar kundens uppgifter. Länsstyrelsen bedömer att det bolaget uppgett inte är tillräckligt för att uppnå kraven i penningtvättslagen bland annat eftersom samtliga ovan nämnda kontroller ska utföras i den omfattning det behövs med hänsyn till kundens riskprofil och övriga omständigheter³⁰. Därtill framgår det inte *hur* bolaget kontrollerar kundernas uppgifter om exempelvis deras ekonomiska situation eller pengarnas ursprung.

Vad gäller fortlöpande uppföljning av kundrelationerna framgår att pågående affärsförbindelser följs upp löpande och vid behov för att säkerställa att kundkännedomen är aktuell och tillräcklig för att hantera den bedömda risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Uppföljningen tar exempelvis sikte på förnyade kontroller av företrädare och verkliga huvudmän samt affärsförbindelsens syfte och art. Länsstyrelsen bedömer att det av yttrandet inte framgår hur den löpande uppföljningen sker. Bolagets exemplifiering av åtgärder ändrar inte Länsstyrelsens bedömning i denna del. Vad gäller fortlöpande uppföljning styrs den i likhet med övriga åtgärder för kundkännedom av den risk som kan förknippas med kundrelationen. Det innebär att den löpande uppföljningen bör vara mer omfattande och ske med högre frekvens ju högre risken i kundrelationen är.³¹ Att bolaget gör en sådan bedömning av frekvensen för den löpande uppföljningen framgår inte av yttrandet.

³⁰ 3 kap. 14 § penningtvättslagen.

³¹ Prop. 2016/17:173 s. 527 f.

Slutligen framgår inte för någon av de kundkännedomsåtgärder som listats i bolagets yttrande om och i sådana fall hur dessa dokumenteras av bolaget vilket är en brist.

Med beaktande av det ovan anförda kan det inte anses att det som bolaget angett i sitt yttrande, även om detta hade varit upprättade och dokumenterade rutiner och riktlinjer i verksamheten, hade varit tillräckligt för att uppnå kraven i penningtvättsregelverket.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll begärt in sex anonyma exempel på faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder. Av dessa skulle två stycken avse åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med normal risk, två stycken skulle avse förenklade åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med låg risk och två stycken skulle avse skärpta åtgärder för kundkännedom då kundrelationen är förknippad med hög risk.

Som svar på Länsstyrelsens föreläggande i denna del uppgav bolaget i sitt yttrande att det inte har några kunder med hög risk och att om den bedömning som görs vid antagandet av kund indikerar hög risk så nekas kunden. Vid låg risk menar bolaget att det gör en kontroll av legitimation samt kontroll av styrelse och verklig huvudman. Bolaget har, utöver låg riskkunder, endast ■■■ kunder med normal risk. Bolaget har angett vad som gjort att bolaget bedömt att dessa ■■■ inte har ansetts ha hög risk men bolaget har inte angett vad som föranleder att dessa kunder ansetts utgöra normal risk.

Länsstyrelsen har inom ramen för stickprovskontroll även begärt in faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder avseende bolagets tio största kunder. Någon dokumentation av vidtagna kundkännedomsåtgärder har inte getts in. Bolaget har dock i sitt yttrande uppgett följande om sina ■■■ största kunder. Vem som anses vara verklig huvudman/alternativ verklig huvudman samt, såsom det får förstås, dessas adress. Om och i så fall hur identifiering skett av vad som får förstås vara de verkliga huvudmännen/alternativa verkliga huvudmännen samt hur det kontrollerats vem som är verklig huvudman. Vidare framgår om kunden är PEP, etablerad i ett land utanför EES som av Europeiska kommissionen har identifierats som ett högrisktredjeland, syftet med affärsförbindelsen samt – i de fall kundens ekonomiska medels ursprung ifrågasatts – vart kundens ekonomiska medel kommer från. Slutligen framgår även vilken risk som bolaget anser att kunden har.

Av bolagets förteckning över samtliga aktiva kunder framgår kundens namn, bolagsform och organisationsnummer samt vad bolaget fakturerar sina kunder på årsbasis.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget, i avsaknad av adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning samt rutiner och riktlinjer

avseende bland annat bedömning av kunders riskprofiler samt kundkännedom, överhuvudtaget inte haft förutsättningar att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom och därmed inte haft möjlighet att vidta sådana åtgärder som krävs för att kunna hantera risken som kan förknippas med respektive kundrelation. Oaktat detta vill Länsstyrelsen särskilt påpeka att bolaget inte har gett in *någon dokumentation* av faktiskt vidtagna kundkännedomsåtgärder varför Länsstyrelsen utgår från att sådana saknas i bolaget helt. Bolaget har således inte dokumenterat några av de uppgifter som bolaget angett om sina kunder i enlighet med de krav som ställs i regelverket.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket avseende rutiner och riktlinjer för kundkännedomsåtgärder. Inte heller uppfyller bolaget kraven på att vidta kundkännedomsåtgärder i praktiken. Länsstyrelsen bedömer även att bolaget inte beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla affärsförbindelser om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden eftersom bolaget, trots att det inte har haft tillräcklig kännedom om sina kunder och inte ens haft möjlighet att ha sådan kännedom, upprätthållit samtliga affärsförbindelser.

Underlåtenheten att upprätta lagenliga rutiner och riktlinjer samt vidta kundkännedomsåtgärder har, enligt Länsstyrelsens bedömning, medfört en ökad risk för att bolaget ska utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Länsstyrelsens bedömning är att bristerna rörande såväl underlåtenheten att upprätta rutiner som underlåtenheten att vidta kundkännedomsåtgärder är synnerligen allvarliga. Även bolagets överträdelser av förbudet mot att ingå eller upprätthålla affärsförbindelser om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden bedömer Länsstyrelsen vara av synnerligen allvarlig art.

Bolagets anställda och uppdragstagare

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska se till att anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra verksamhetsutövarens skyldigheter enligt denna lag.³² Utbildningen och informationen ska utformas utifrån de risker som verksamhetsutövaren har identifierat i sin allmänna riskbedömning och ska anpassas efter de uppdateringar som görs av den allmänna riskbedömningen. Utbildningens innehåll och frekvens ska också anpassas utifrån de anställdas och uppdragstagarnas arbetsuppgifter

³² 2 kap. 14 § penningtvättslagen.

och funktioner.³³ Verksamhetsutövaren ska dokumentera utbildningar som genomförs. Av dokumentationen ska det framgå vad utbildningen innehåller, namnen på deltagarna samt datumet för utbildningen.³⁴

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot eller fientliga åtgärder till följd av att de fullgör verksamhetsutövarens skyldigheter enligt penningtvättslagen.³⁵

Länsstyrelsens bedömning

I bolagets yttrande, vad avser lämplighetsprövning, utbildning samt skydd av anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten framgår sammanfattningsvis följande. Sedan flera år tillbaka har det endast varit en anställd (förutom ägaren) i bolaget, denne är en nära vän till familjen. Bolaget arbetar inte med några underkonsulter. Då bolaget inte arbetar med några högrisk kunder har bolaget bedömt att skydd inte behövs. De anställda har inte gått några externa utbildningar under tillsynsperioden men har däremot följt eventuella lagändringar som publicerats i offentliga databaser eller register.

Bolaget har även, i sitt yttrande under punkten 3, angett att det inte har anställda eller uppdragstagare som utför några särskilda uppgifter som har betydelse för arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism varför det inte har några särskilda rutiner för lämplighetsprövning samt skydd mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder. Bolaget menar dock att de anställda får löpande relevant information och utbildning för att kunna fullgöra skyldigheterna i penningtvättsregelverket och länsstyrelsernas föreskrifter.

Inledningsvis konstaterar Länsstyrelsen att bolaget enligt egen uppgift har två anställda, ägaren och ytterligare en anställd. Eftersom bolaget bedriver verksamhet som faller under penningtvättsregelverket torde det vara orimligt att ingen av de anställda utför uppgifter som har betydelse för arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. I sin fortsatta bedömning kommer Länsstyrelsen således utgå från att det finns i vart fall en (1) anställd, uppdragstagare eller annan som på liknande grund deltar i verksamheten och som utför arbetsuppgifter av betydelse för att förhindra att verksamheten utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bolaget har således varit skyldigt att se till att denne fortlöpande får relevant utbildning och information för att kunna fullgöra bolagets skyldigheter enligt penningtvättslagen. En

³³ 2 kap. 8 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁴ 2 kap. 9 § Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

³⁵ 2 kap. 15 § första stycket penningtvättslagen.

sådan utbildning ska åtminstone avse relevanta delar av innehållet i gällande regelverk, bolagets allmänna riskbedömning, rutiner och riktlinjer samt information som ska underlätta att upptäcka misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism. Av det bolaget anført i denna del kan Länsstyrelsen konstatera att sådan utbildning inte erhållits.

Vidare har bolaget varit skyldigt att se till att ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda anställda, uppdragstagare och andra som på liknande grund deltar i verksamheten från hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder till följd av att de fullgör bolagets skyldigheter enligt penningtvättsregelverket. Att bolaget inte har haft sådana rutiner och åtgärder i övrigt framgår av bolagets eget yttrande. Bolaget har uppgett att det bedömt att sådant skydd inte behövs eftersom det inte har några högrisk kunder. Länsstyrelsen konstaterar att skyldigheten att ha sådana rutiner och vidta åtgärder i övrigt är inte beroende av vilka kunder som bolaget har, skyldigheten föreligger i alla situationer där utpekade personer fullgör bolagets skyldigheter enligt penningtvättslagen. *Omfattningen* av rutinerna ska dock bestämmas utifrån risk, hotbild, verksamhetens art och liknande omständigheter.³⁶ Såsom ovan konstaterats har bolaget i avsaknad av en allmän riskbedömning saknat förutsättningar för att ha användbara och verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra att bolaget utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen bedömer mot bakgrund av att bolaget saknat ovan nämnda rutiner och riktlinjer att bolaget under den granskade perioden därigenom har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Övervakning och rapportering

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende övervakning och rapportering.³⁷ Verksamhetsutövaren ska övervaka pågående affärsförbindelser och bedöma enstaka transaktioner i syfte att upptäcka misstänkta aktiviteter och transaktioner.³⁸ Skärpta kundkännedomsåtgärder och andra nödvändiga åtgärder ska vidtas vid avvikelser eller misstänkta aktiviteter eller transaktioner för att bedöma om det finns skäligen grund att misstänka att det är fråga om penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom annars härrör från brottslig handling.³⁹ Verksamhetsutövaren får inte etablera en affärsförbindelse eller utföra en transaktion om det finns misstanke om att produkter eller tjänster

³⁶ Prop. 2016/17:173 s. 223.

³⁷ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

³⁸ 4 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

³⁹ 4 kap. 2 § penningtvättslagen.

kommer att användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴⁰ Om det inte är möjligt att låta bli att utföra en misstänkt transaktion eller om ett avstående från att genomföra transaktionen sannolikt skulle försvåra utredningen får dock transaktionen genomföras.⁴¹

Om verksamhetsutövaren har skälig grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism eller att egendom härrör från brottslig handling ska detta rapporteras till Polismyndigheten (Finanspolisen).⁴²

Vidare ska verksamhetsutövaren på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om penningtvätt eller finansiering av terrorism.⁴³ En verksamhetsutövare ska ha ett system för att snabbt och fullständigt kunna lämna uppgifter om huruvida verksamhetsutövaren under de senaste fem åren har haft en affärsförbindelse med en viss person och, om så skulle vara fallet, om förbindelsens art.⁴⁴ Systemet för uppgiftslämning ska vara strukturerat och sökbart.⁴⁵

Det råder tystnadsplikt i fråga om bedömning som utförs, har utförts eller kommer att utföras enligt 2 § eller att uppgifter har lämnats enligt 3 eller 6 §§.⁴⁶

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i sitt yttrande till Länsstyrelsen uppgett att det har upprättat skriftliga rutiner och riktlinjer för övervakning och rapportering till Finanspolisen. Några sådana har dock inte getts in till Länsstyrelsen trots att bolaget uttryckligen har förelagts därom. Länsstyrelsen utgår därför från att sådana saknas i bolaget. Bolaget har inte heller redogjort för några rutiner i övrigt i denna del. Detta har inneburit att bolaget under den granskade tidsperioden har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism. Länsstyrelsen bedömer att överträdelsen är av synnerligen allvarlig art.

⁴⁰ 3 kap. 2 § och 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴¹ 3 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁴² 4 kap. 3 § penningtvättslagen.

⁴³ 4 kap. 6 § penningtvättslagen.

⁴⁴ 4 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁴⁵ 4 kap. 1 § andra stycket Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁴⁶ 4 kap. 9 § penningtvättslagen.

Behandling av personuppgifter

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha dokumenterade rutiner och riktlinjer avseende sina åtgärder för behandling av personuppgifter.⁴⁷

Verksamhetsutövaren ska bevara handlingar och uppgifter i fem år om handlingarna och uppgifterna avser 1) åtgärder som har vidtagits för kundkännedom enligt 3 kap. och 4 kap. 2 § eller 2) transaktioner som genomförts med kunder inom ramen för affärsförbindelser eller vid enstaka transaktioner som omfattas av krav på åtgärder för kundkännedom enligt 3 kap. 4-6 §§ penningtvättslagen.⁴⁸ Tiden ska räknas från det att åtgärderna eller transaktionerna utfördes eller, i de fall då en affärsförbindelse har etablerats, affärsförbindelsen upphörde. Om en enstaka transaktion inte har genomförts till följd av misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism, ska tiden räknas från det att avståendet skedde.⁴⁹ Efter en förfrågan från Polismyndigheten eller annan myndighet ska verksamhetsutövaren bevara uppgifter och handlingar under en längre period än fem år. Den sammanlagda tiden som handlingarna och uppgifterna bevaras får inte överstiga tio år.⁵⁰ Information om att personuppgifter behandlas enligt 4 kap. 2, 3 eller 6 § och om att sådana uppgifter lagras enligt 3 eller 4 § får inte lämnas till kunden.⁵¹ Den som är verksam hos verksamhetsutövare får inte obehörigen röja att vissa personuppgifter behandlas och att sådana uppgifter bevaras.⁵²

Länsstyrelsens bedömning

Bolaget har i sitt yttrande till Länsstyrelsen uppgett att det har upprättat skriftliga rutiner och riktlinjer för bevarande av handlingar inklusive behandling av personuppgifter. Några sådana har dock inte getts in till Länsstyrelsen trots att bolaget har förelagts därom. Länsstyrelsen utgår därför från att sådana saknas i bolaget. Bolaget har inte heller redogjort för några rutiner i övrigt i denna del. Länsstyrelsen bedömer sammantaget att bolaget inte uppfyller kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller behandling av personuppgifter genom bevarande av handlingar och uppgifter.

⁴⁷ 2 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁸ 5 kap. 3 § första stycket penningtvättslagen.

⁴⁹ 5 kap. 3 § andra stycket penningtvättslagen.

⁵⁰ 5 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵¹ 5 kap. 7 § penningtvättslagen.

⁵² 5 kap. 11 § penningtvättslagen.

Intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser

Gällande bestämmelser

Verksamhetsutövaren ska ha rutiner och riktlinjer för intern kontroll.⁵³ Verksamhetsutövaren ska även tillhandahålla ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket⁵⁴ samt ha rutiner och vidta de åtgärder i övrigt som behöver för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder.⁵⁵

Länsstyrelsens bedömning

Av bolagets yttrande vad gäller rutiner och riktlinjer för intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser framgår att bolagets anställda utgörs av dess ägare och en anställd. Det är ägaren som ansvarar för regelefterlevnaden. Intern kontroll sker fortlöpande genom det nära samarbetet mellan de anställda, vilket innebär att om en transaktion eller övrig information eventuellt skulle dyka upp diskuteras detta. Inga överträdelser har någonsin observerats. Bolaget har vidare i sitt yttrande, under punkten 2, angett att bolaget upprättat skriftliga rutiner och riktlinjer för att förebygga och motverka finansiering av terrorism och att dessa ska omfatta intern kontroll inklusive uppgift om vem i verksamheten som ansvarar för regelefterlevnad. Några sådana har dock inte getts in av bolaget varför Länsstyrelsen utgår från att detta saknas i bolaget. Länsstyrelsen noterar dock att det inte krävs att sådana rutiner och riktlinjer ska *vara dokumenterade* i verksamheten.

Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget i sitt yttrande översiktligt har redogjort för hur bolaget arbetar och menar att arbetssättet i sig gör att bolaget skulle upptäcka eventuella avvikelser. Länsstyrelsen bedömer att ett bolags generella sätt att arbeta inte kan anses utgöra rutiner eller riktlinjer vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser. Länsstyrelsen bedömer därför att bolaget inte har haft några rutiner och riktlinjer för intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser utöver vad avser ansvarig för regelefterlevnad varför myndigheten utgår från att sådana saknas i bolaget. Bolaget har inte heller redogjort för ändamålsenliga rapporteringssystem för anställda och uppdragstagare med flera som vill göra anmälningar om misstänkta överträdelser av penningtvättsregelverket och inte heller redogjort för rutiner och hur det vidtar de åtgärder i övrigt som behövs för att skydda sådana personer mot hot, hämnd eller andra fientliga åtgärder.

⁵³ 6 kap. 1 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁴ 6 kap. 4 § penningtvättslagen.

⁵⁵ 6 kap. 4 a § penningtvättslagen.

Länsstyrelsen bedömer sammanfattningsvis att bolaget under den granskade perioden har löpt ökad risk för att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism genom att inte uppfylla kraven enligt penningtvättsregelverket vad gäller intern kontroll och anmälningar av misstänkta överträdelser.

Val av ingripande

Gällande bestämmelser

Vid en överträdelse får tillsynsmyndigheten ingripa mot en verksamhetsutövare genom att utfärda ett föreläggande om att göra rättelse eller, vid överträdelser som inte är ringa, genom ett beslut om sanktionsavgift. Om överträdelsen är allvarlig, upprepad eller systematisk får tillsynsmyndigheten förelägga verksamhetsutövaren att upphöra med verksamheten.⁵⁶ Länsstyrelsens förelägganden får förenas med vite.⁵⁷

Vid valet av ingripande ska tillsynsmyndigheten ta hänsyn till hur allvarlig överträdelsen är och hur länge den har pågått. Särskild hänsyn ska tas till skador som har uppstått och graden av ansvar.⁵⁸ Omständigheter som anges i 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen är typiskt relevanta och kan påverka bedömningen i både försvårande och förmildrande riktning.⁵⁹

I försvårande riktning ska det beaktas om verksamhetsutövaren tidigare har begått en överträdelse.⁶⁰

I förmildrande riktning ska det beaktas om (1) verksamhetsutövaren i väsentlig utsträckning genom ett aktivt samarbete har underlättat tillsynsmyndighetens utredning, och (2) om verksamhetsutövaren snabbt upphört med överträdelsen sedan den anmälts till eller påtalats av tillsynsmyndigheten.⁶¹

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen har inom ramen för tillsynen undersökt hur bolaget efterlever kraven i penningtvättsregelverket. Länsstyrelsens utredning visar att bolaget har brustit i nästintill samtliga delar av regelverket.

Det riskbaserade förhållningssätt som penningtvättsregelverket bygger på innebär att bolaget ska vidta åtgärder som står i proportion till de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som det är utsatt för. Det är därmed centralt att den allmänna riskbedömningen är

⁵⁶ 7 kap. 11 § penningtvättslagen.

⁵⁷ 7 kap. 24 § penningtvättslagen.

⁵⁸ 7 kap. 13 § första stycket penningtvättslagen.

⁵⁹ Prop. 2016/17:173 s. 554 f.

⁶⁰ 7 kap. 13 § andra stycket penningtvättslagen.

⁶¹ 7 kap. 13 § tredje stycket penningtvättslagen.

utformad specifikt utifrån de risker som finns i bolagets verksamhet och att det finns en tydlig koppling mellan riskbedömningen och de åtgärder som vidtas för att motverka identifierade risker.

Länsstyrelsen konstaterar att bolaget saknat en adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning vilket innebär att bolaget brustit i dess grundläggande skyldigheter enligt penningtvättsregelverket. Enligt Länsstyrelsens bedömning utgör avsaknaden av en allmän riskbedömning en överträdelse av synnerligen allvarlig art. Detta med anledning av att bolaget därmed saknat en allmän riskbedömning som kunnat läggas till grund för verksamhetens rutiner, riktlinjer och övriga åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har således redan på denna grund saknat förutsättningar att ha verksamhetsanpassade rutiner och riktlinjer för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Oaktat vad som anförts ovan bedömer Länsstyrelsen att även bolagets rutiner och riktlinjer har varit bristfälliga i förhållande till regelverkets krav, eller saknats helt, i så gott som samtliga avseenden.

Länsstyrelsens tillsyn av bolaget har visat att ovan angivna brister föreligger. I förmildrande riktning ska vägas in om bolaget i väsentlig mån har underlättat Länsstyrelsens utredning. Av förarbetena till penningtvättslagen framgår att det bör krävas att verksamhetsutövaren självant för fram viktig information som myndigheten inte redan förfogar över.⁶² Därtill ska hänsyn i förmildrande riktning tas till om bolaget snabbt har upphört med överträdelsen sedan den anmälts eller påtalats av tillsynsmyndigheten. Länsstyrelsen bedömer att några skäl i förmildrande riktning inte har framkommit.

Avsaknaden av allmän riskbedömning, samt bristerna i bolagets rutiner och riktlinjer, utgör i flera väsentliga delar synnerligen allvarliga överträdelser av penningtvättsregelverket som avsevärt har ökat risken för att bolaget kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Bristerna har förelegat under hela tillsynsperioden.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvättsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden.

Med beaktande av de sammantagna omständigheterna i ärendet gör Länsstyrelsen bedömningen att ett ingripande ska ske genom ett beslut om sanktionsavgift.

⁶² Prop. 2016/17:173 s. 555.

Sanktionsavgiftens storlek

Gällande bestämmelser

Sanktionsavgiften för en verksamhetsutövare som är en juridisk person ska som högst fastställas till det högsta av (1) två gånger den vinst som verksamhetsutövaren gjort till följd av överträdelsen, om beloppet går att fastställa, eller (2) ett belopp i kronor motsvarande en miljon euro.⁶³ Särskild hänsyn ska tas till de förmildrande och försvårande omständigheterna som framgår av 7 kap. 13 § penningtvättslagen samt till den juridiska personens finansiella ställning och, om det går att fastställa, den vinst som gjorts till följd av överträdelsen.⁶⁴

Länsstyrelsens bedömning

Den eventuella vinst som bolaget kan ha gjort till följd av överträdelser av penningtvätsregelverket går inte att fastställa. Länsstyrelsen har därför att fastställa sanktionsavgiften till ett belopp mellan 5 000 kronor och 1 miljon euro, som nu motsvarar cirka 10 640 000 kronor.

Länsstyrelsen har konstaterat att bristerna i efterlevnaden av penningtvätsregelverket i flera väsentliga delar är av synnerligen allvarlig art. Detta eftersom bolaget i avsaknad av allmän riskbedömning och de rutiner och riktlinjer som penningtvätsregelverket kräver att verksamhetsutövare ska ha på plats saknat förutsättningar för att kunna förebygga, upptäcka och rapportera penningtvätt och finansiering av terrorism. Bolaget har därmed löpt avsevärd ökad risk att utnyttjas för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen har vidare konstaterat att bolaget, trots ovan angivna brister, inte beaktat förbud mot att ingå eller upprätthålla affärsförbindelser om bolaget inte har tillräcklig kännedom om kunden. Detta eftersom bolaget, i avsaknad av adekvat och verksamhetsanpassad allmän riskbedömning samt rutiner och riktlinjer avseende bland annat kundkännedom, överhuvudtaget inte haft förutsättningar att kunna bedöma vad som är tillräcklig kundkännedom.

Länsstyrelsen beaktar även att överträdelserna ligger inom bolagets kontroll och har pågått under hela den granskade perioden (cirka två och ett halvt år), vilket får anses vara en förhållandevis lång tid.

⁶³ 7 kap. 14 § första stycket penningtvättslagen.

⁶⁴ 7 kap. 16 § penningtvättslagen.

Sammantaget är detta omständigheter som enligt Länsstyrelsens mening talar i försvårande riktning vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek.

Bolaget har även, genom att inte ha följt penningtvätsregelverket, främjat osund konkurrens på marknaden. Länsstyrelsen beaktar således att bolagets bristande regelefterlevnad kan ha inneburit fördelar för bolaget jämfört med konkurrenter som följt penningtvätsregelverket och därigenom lagt både tid och resurser på att efterleva regelverket.

Vid bestämmande av sanktionsavgiftens storlek ska hänsyn även tas till den juridiska personens finansiella ställning. Med finansiell ställning avses exempelvis bolagets årsomsättning.⁶⁵ Sanktionerna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.⁶⁶ Under räkenskapsåren 2018, 2019 och 2020 uppgick bolagets nettoomsättning till cirka 2,5 miljoner kronor per år.

Vid en samlad bedömning av överträdelsernas karaktär och med hänsyn till bolagets årsomsättning och finansiella ställning, den begränsade omfattningen av bolagets verksamhet samt andra relevanta omständigheter bestämmer Länsstyrelsen sanktionsavgiften till 140 000 kronor.

Sanktionsavgiften tillfaller staten och faktureras av Länsstyrelsen efter att beslutet har vunnit laga kraft.

Länsstyrelsen erinrar om följande

Tillsynsärendet avslutas genom detta beslut. Skyldighet att ha upprättade, uppdaterade riskbedömningar och rutiner och riktlinjer kvarstår. Länsstyrelsen kan komma att följa upp att verksamheten följer penningtvätsregelverket genom nya tillsynsåtgärder.

Bestämmelser som beslutet grundas på

- 1 kap. 2 § första stycket 19, 2 kap. 1-3 §§, 8 §, 14 §, 15 § första stycket, 3 kap. 1 § första stycket, 2-4 §§, 7-14 §§, 16-17 §§, 19-20 §§, 4 kap. 1-3 §§, 6-7 §§, 9 §, 5 kap. 1-8 §§, 11 §, 6 kap. 1 och 4-5 §§, 7 kap. 1 § första stycket, 10 §, 11 § första stycket, 13-14 §§, 16 §, 21 §, 25 § andra stycket lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.
- 16 § första och andra styckena förordningen (2009:92) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

⁶⁵ Prop. 2016/17:173 s. 411; Prop. 2013/14:228 ”Förstärkta kapitaltäckningsregler” s. 240.

⁶⁶ Prop. 2016/17:173 s. 357.

- 1 kap. 1 §, 2 kap. 2 §, 4-6 §§, 8-10 §§, 3 kap. 2-7 §§, 9 §, 12 §, 4 kap. 1 §, 5 kap. 1-2 §§ Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2019:53) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Länsstyrelsen vill uppmärksamma om att det under ärendets handläggningstid skett vissa lagändringar i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vidare meddelade Länsstyrelsen nya föreskrifter gällande åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism - Länsstyrelsen i Stockholms läns föreskrifter och allmänna råd (01FS 2021:36) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Handlingarna som getts in i ärendet har bedömts utifrån penningtvättsregelverket i dess lydelse då bolaget förelades att inkomma med handlingar till Länsstyrelsen.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor på telefon 010-223 10 00 eller via e-post stockholm@lansstyrelsen.se. Ange ärendets diarienummer 54096-2020 i ämnesraden för e-post.

Ni kan överklaga beslutet

Se bilaga med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av tillförordnad chef för enheten för tillsyn Karin Hultman med jurist Frida Berglund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Diana Berkusaite medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning förvaltningsrätten

Ni kan överklaga beslutet hos förvaltningsrätten

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos förvaltningsrätten.

Hur överklagar vi beslutet?

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Stockholm antingen via e-post; stockholm@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det förvaltningsrätten som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Skriv också följande uppgifter, om ni inte tidigare lämnat dem:

- Person- eller organisationsnummer.
- Telefonnummer där ni kan nå dagtid (med undantag för nummer som avser ett hemligt mobilabonnemang som behöver uppges endast om rätten begär det).
- E-postadress.
- Annat som har betydelse för att domstolen ska kunna nå er.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från er samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer.

Behöver ni veta mer?

Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post, stockholm@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-223 10 00. Ange diarienummer 54096-2020.